

УДК 008 : [159.923 : 316. 64]

МІФОЛОГЕМА У КОНТЕКСТІ МОДЕЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Демчук

Руслана Вікторівна

кандидат філософських наук,
доцент кафедри культурології
Національного університету
“Києво-Могилянська академія”

Демчук

Руслана Вікторівна

кандидат філософських наук,
доцент кафедри культурології
Національного університету
“Києво-Могилянська академія”

Demchuk Ruslana

Ph.D. in Philosophy, Associate
Professor of the Department of
Cultural Studies of the National
University “Kyiv-Mohyla Academy”

Анотація. Одним із важливих ідентифікаційних понять, що інтегрує та репрезентує прото/національний простір є міфопоетика (міфорецепція та міфогенезис) як культурний топос, реалізований у розмаїтті культурних форм. Структурним проявом міфопоетики виступає міфологема у варіації архетипів, яка у підсумку набуває локальної специфіки, бо кореспондує до етно/національної картини світу і постулюється у різноманітних текстах, доктринах та образах.

Ключові слова: національна ідентичність, міф, міфологема, архетип

Актуальність. Дискурс національної ідентичності є актуальним, адже позбавлене ідентичності суспільство — це лише аморфне населення у територіальних межах; саме усвідомлена ідентичність характеризує успішні держави. Дискурс національної ідентичності є ієрархічним, бо включає у себе національну картину світу, міфологію, пам'ять, громадянську позицію тощо. Реконструкція ментальних утворень на кшталт архетипів та міфологем, що є стійкими та наскрізними структурами, допомагає тлумачити певні процеси як етнокультурні феномени.

Отже, **метою** є структурне дослідження міфологеми, як специфічної варіації архетипів у процесі моделювання національної ідентичності.

Виклад основного матеріалу. Пошук національного коріння ідентифікаційних міфологем має ту принципову перевагу, що здійснюється з позиції вже поза сумнівного факту історичної єдності просторового та часового континууму тривання українського історико-політичного процесу. Як зазначає Л. Челідзе: “Для “громадянського” історика існує лише одна-єдина історія — послідовний часовий зв'язок доконаних фактів. Для історика культури таких “історій” існує ціла низка, адже кожний з цих доконаних фактів міг не відбутися або мати інакше значення для решти наступних подій, бо кожний із цих фактів постав унаслідок діянь певного історичного суб'єкта, який міг діяти інакше... Саме тому історія культури є... як “історія” куди багатшою, ніж “громадянська” історія” [12, 268–269]. Отже, йдеться про варіативну мотиваційність, корекцію фізичної історії метафізичною, фактично метаісторією, що контамінується із міфом.

Як слушно зауважив Д. Козолупенко: “Якщо спитати, що

відрізняє одну культуру від іншої, то, за кінцевим рахунком — це буде МІФ, який закладений у її підвалини” [4, 323]. Загальнонародська культура (що функціонує у формах особистісного розкриття як окремих людей, так і народів) існує як визначний аспект етнонаціональних культур; вони ж конститууються як ціннісно-нормативний прояв долі народу, його власної траєкторії в історичному космосі. Культура діє як могутня етнокреативна сила, тому що актуалізує не тільки втілені в життя, а й потенційно можливі варіанти історичного процесу, акумулюючи досвід поколінь. Ось чому, в кінцевому підсумку, культура завжди проявляється як національна з нестандартною інтерпретацією явища національного відродження [7, 300–301]. Національна культура є певною формою маніфестації ментальності й менталітету, які ми понятійно розмежуємо за змістовними параметрами [2]. Невід’ємною ментальною якістю культурної спільноти виступає міфологія та міфотворчість — міфопоетика (від грецьк. *mythos* — слово, переказ; *poietike* — мистецтво творення). Натомість, дослідження у царині міфологічного дають змогу вийти на глибший рівень національної ментальності, де реалізований людський досвід зафіксовано в архетипах.

Національна ментальність втілюється в культурі через специфічні варіації архетипів, пов’язані з філософською ідеєю “несвідомого”, що була засвідчена Г. Карусом та Е. Гартманом й активно розроблялася у психоаналітичних концепціях З. Фрейда та К. Юнга.

Загалом концепт “архетип” має різноманітні визначення, починаючи з античності, проте К. Юнг ввів поняття “архетипи колективного несвідомого”. Зазначена єдність глибоко вкорінена у людській природі, у тому числі — тілесній. Згідно з переконанням Юнга, тільки верхній (передпороговий) шар несвідомого є особистісним, тому що містить набутий індивідуальний досвід, натомість більш глибинний шар є колективним (загальним, спільним). Загалом несвідоме, за визначенням, — це “відкрита до світу і рівна йому по широті об’єктивність” [14, 112], що має творчий характер. Якщо приватне несвідоме насичене переважно комплексами, то змістом колективного несвідомого є певні символічні структури — архетипи. К. Юнг розумів під архетипами несвідомо відтворювані схеми, які проявляються у образній

формі в міфах та галюцинаціях, казках та творах мистецтва. Архетипи конструюють ту систему координат, за яку свідомість не здатна вийти. Рано чи пізно архетип стає актуальним, оскільки людська природа не може утримувати людину у світі раціональних істин та формальної логіки протягом тривалого часу. Архетипи, окрім найбільш універсальних, укорінені в автохтонну культурну традицію, транслуються шляхом успадкування в її межах (тому-то для “західної” людина, чие несвідоме не містить “східного”, досвіду не є ефективною практикою східних віровчень і навпаки). За К. Юнгом, колективне несвідоме характеризується расовими, національними особливостями, успадкованими від прашурів [15].

Отже, К. Юнг першим звернувся до міфології задля дослідження глибинних несвідомих ідей, проте він занотував лише невелику кількість типових міфологічних сюжетів. Вузько психоаналітичний підхід до тлумачення міфологічних архетипів не раз наражався на критику з боку представників міфологічної школи. Зокрема, критику “психологічного редукаціонізму” концепції Дж. Кемпбелла, коли міфологія втискується у межі “психобіології” особистості, висловив Є. Мелетинський, наполягаючи на тому, що загальнонародський початок міфології — це не психологізм, а космічність [10, 70, 156–157]. Міфологія, як потужна культурна традиція, представлена ґрунтовними дослідженнями (Ж. Фрезер, В. Пропп, К. Хюбнер та інші), має що додати до психологічного тлумачення образів. Наразі міфологічне поняття архетипу є ширшим й глибшим, ніж психологічне. Передусім, міф артикулює мовою символів архетипи колективного несвідомого. Міф обумовлено варіацією архетипів, при цьому архетипи є не лише відбитками (осадом) типового досвіду, що постійно повторюється, але одночасно діють як сили та тенденції до його відтворення. Отже, архетип — це деякий вид готовності репрезентувати ті ж самі, або подібні міфічні уявлення.

Потяг до цих вічних образів є цілком закономірним; для того вони й існують, аби відтворюватися у сновидіннях, фобіях, релігійних системах та обрядах традиційних свят. Зокрема, С. Кримський розглядає архетипи не як “якісь “духовні гени”, а певні пресупозиції, тобто схильності, тенденції, які в різні епохи реалізуються образами, що можуть відрізнятися засобами вираження, але структурно утво-

рюють певні прототипи чи можуть бути реконструйовані як прототипи” [7, 305–306]. Асоціюючись із методологічно специфічним способом бачення, такі реконструкції не завжди заглиблені в минуле, тому що шляхом трансформації минулого в символи здатні проектувати майбутнє. Отже, реконструкція архетипів завжди актуальна й допомагає тлумачити певні процеси як національні феномени. Носії національної ідентичності та етнічні культури повинні “упізнати себе” в минулому, сприйняти його в знайомих образах. Звідси походить архетиповість сприйняття, усвідомлюється паттерн — внутрішня структурна схема явища, що лежить в основі його відтворюваності і забезпечує стійкість та впізнаваність. Таким чином, аналіз архетипів є адекватним і раціональним науковим методом дослідження національної культури та національної ментальності. Він вимагає емпіричного доведення наскрізності та стійкості певних структур, які можуть бути використані для характеристики етнічної/національної індивідуальності людей і народів [7, 306]. За їхнього всебічно-глибинного дослідження можна виокремити символічну структуру, яка відбиває суть душі індивіда або колективу, що позиціонується як “народна душа”. Архетипи не лише актуалізують національну унікальність (інакше культура опинилася б у пастці власних стереотипів), а й адаптують світовий досвід.

Отже, світоглядним базисом культури виступають універсальні архетипи. Незважаючи на те, що архетипи є непохитними елементами несвідомого, проте вони здатні змінювати свій вигляд у межах культурного процесу, тому актуальним є як генетичний пошук загальнолюдських образів, так і історичне дослідження розгортання архетипових форм. Архетипи несвідомого формуються у протосюжети, що відтворюються у всіх мистецьких формах: вербальних та візуальних. Разом з тим, щільність архетипового простору не є напруженою, що впливає на невисоку варіативність міфологічних макросюжетів. Яскравим проявом корпусу архетипів є міфопоетика як міфорецепція та міфогенезис.

До міфологічної свідомості (міфомислення) належить поняття “міфологема”, що так само виступає неоднозначно потрактованим поняттям, історію інтерпретації якого досліджує О. Кобилко [3]. Міфологема відноситься до “нечітких понять”, що мають низку інтерпретацій у різних дослідницьких текстах від міфологеми як синоніму міфу,

структурної одиниці міфу до міфологеми як конкретного втілення архетипу. Безумовно, міфологема є структурною складовою міфу як комунікативної системи, де можливий розвиток і збереження одиниць, що осягаються інтуїтивно. Проте вказані дефініції, перш за все, стосуються літературознавчих досліджень і не відображають всього змісту поняття. Адже пропозиція використовувати термін “міфологема” надійшла з монографії К. Юнга та К. Кернї “Введення до сутності міфології” (1941 р.) Зазначені дослідники порівнюють перетворення у міфології з потоком, чия течія є неперервною, проте у ньому відбувається “розгортання” міфічних змістів у міфологеми, яка стає повноцінним об’єктивним витвором із власним голосом [8, 13]. Конкретизуючи класичний підхід до визначення міфологеми, можна вести мову про архетипи як про незмінні універсалії людського існування, а про міфологеми — як про розгортання у просторі змістів, що містяться у міфологічному зародку. При цьому архетипи об’єднують різноманітні етноспецифічні міфологеми, що забезпечують наскрізну єдність культури і виступають її константними домінантами. А. Круталевич розглядає архетип та міфологеми у якості статичних (архетип) та динамічних (міфологема) елементів міфу. Дослідниця визначає ознаки міфологеми, що характеризують їх сутність “як згорнута сюжетність”, регіональна специфіка і ретроспективність [8, 14], з чим важко не погодитися. Проте ми наполягаємо на виведенні поняття “міфологема” за стереотипні межі реалізації й поширення його на всі культурні форми репрезентації, зокрема як висхідний образ/сюжет у дослідженні національної та політичної культури. Те, що міфологема є іманентною і розгортається не лише у текстах, засвідчує Ю.Шишова: “Міфологема, що розглядається як ментальна структура, природно-культурна складова людської психіки існує до тексту і поза текстом, і може актуалізовуватися у інших формах культурної діяльності людини (іграх, звичаях, ритуалах)” [13, 7–8]. Ми б до цього слушного зауваження додали функціональність міфологеми у візуальній семіотиці, приміром, її реалізацію у храмових комплексах, ієротопії міст тощо.

Характерні міфологеми, що виступають як нарративи, разом із філософемами, притчами, віруваннями конституують ідентичність поза теоретизацією та раціоналізацією. Універсальні міфоло-

геми про “Батьківщину-Мати”, “колыску народу”, “богообранність”, “святий народ”, “історичну місію”, “вічність держави” та інші є актуальними для багатьох народів, що засвідчує архетиповість й фундаментальність зазначених культурних форм, їхню історичну вкоріненість. Історичне минуле зачаровує своєю об’єктивною недослідженістю. Адже побудувати беззастережний історичний еталон на підставі розрізнених фактів дотепер не уявляється можливим, скоріше матиме місце певна “віртуальна реальність”, яка помилково визнається за дійсність. Слушно з цього приводу зауважував П.Нора, що історія завжди є неповною й проблематичною реконструкцією того, чого вже більше немає. Натомість, пам’ять завжди виступає актуальним феноменом, сполукою між сучасним та вічним, що переживається екзистенційно. Історія є глобальною репрезентацією минулого. Пам’ять, з огляду на свою магічну та чуттєву природу, співіснує з прийнятими лише для неї деталями. Історія, як інтелектуальна та десакралізуюча операція, апелює до аналітики й критичного дискурсу. Пам’ять занурює спогади у сферу священного, тоді як історія витискає їх звідти та профанізує. Пам’ять породжується тією соціальною групою, котру вона консолідує, натомість історія належить одночасно всім і нікому, що робить універсальність її покликанням [11, 19–20]. Проте культурна пам’ять не є консервативним сховищем інформації, що пасивно транслюється від покоління до покоління, – це складний механізм селекції, актуалізації та усунення текстів. Тим самим активно генеруються культурні змісти у просторі традиції та інновації. Отже, політика пам’яті є креативною діяльністю, безперервним та нескінченним дослідженням переходу інновації у традицію [1]. Міфологізація історії виявляється у ставленні до подій як до надзвичайних, про які завжди треба пам’ятати. Проте для остаточного набуття міфологічного статусу варто наділяти події унікальністю/вирішальністю, що обумовлюють долю світу. Після чого вони стають “вічними”, такими, що впливають на сьогодення як зразок або традиція.

За О. Левченко: “однією з форм звернення ідеології до суспільства є міфологеми — історії, розповіді, тлумачення, задані як життєві приклади або суспільні орієнтири. Їхній зв’язок з міфологією є очевидний і цим міфологеми виявляються вразливими для критичного мислення” [9, 67]. По-

тік пам’яті буквально насичений міфологемами. Міфологема виступає кластером міфу, приміром, “самодержав’я, православ’я, народність” (як відповідь на французьке “свобода, рівність, братерство”) є складовою міфу слов’янофілів. Дослідники виокремлюють в структурі міфологеми історико-генетичну та актуальну частини. Н. Коновалова визначає ієрархічність, смислові рівні міфологеми: “по-перше, вона обернена у минуле, її основу складають традиції національної культури, по-друге, вона відображає сьогодення, реальність сучасної культурної ситуації, стереотипи колективної свідомості” [6, 210]. Кризова ситуація трансформації суспільства сприяє репродукції міфологем.

Міфологема наближується до метафори, проте відрізняється від неї певною соціальною спеціалізацією. Міфологема, як кластер міфу, залежить від культурного середовища, де вона оздоблює соціально значимі тексти, несвідомо пробуджуючи архетипи. Суб’єкт, що використовує міфологеми не обов’язково занурений у міф, тому для нього різниця між міфологемою і метафорою може бути знівельована (на відміну від міфоносія). Проте зовнішній спостерігач здатен зафіксувати міфологеми, котру слід відрізнити від ідеологеми. Ідеологема залежить виключно від політичної доктрини та використовується свідомо, наголошуючи на політичній заангажованості [5, 75]. Міфологема, свідомо прийнята до виконання та інституалізована, обертається на ідеологеми.

З огляду на певні характеристики деякі міфологеми можна вважати такими, що мають паралелі у різні часи та аналогії у різних народів, тому що їхні провідні елементи, що відпрацювали свій активний термін, не виводяться з міфології соціуму, а інтегруються у нові міфологічні комплекси, що створює у стороннього спостерігача відчуття містичної повторюваності. Це, як правило, міфологеми, що виникають на міфологічному паттерні “сакрального простору”. Проте, міфологема у процесі конституювання набуває етнічної, регіональної, національної специфіки, адже при конкретному втіленні відчуває вплив національної картини світу.

Історично українська ментальність яскраво проявлена через міфологеми, структуровані на понятті “Святої землі”, що відтворені у літературі, зокрема “Україна — Нова Троя” (Іван Котляревський), “Україна — Катерина” (Гарас Шевченко), “Україна — Земля Обітована” (Іван Франко) тощо.

Історична специфіка моменту змінювала вигляд міфологічної конструкції, проте не її функціональне значення, що простежується від міфологеми “Святої Русі” аж до міфологеми “країни Рад”.

Перехід від оцінки, міфу як атрибуту архаїки до його аналізу, як феномена масової (у тому числі політичної) свідомості притаманне даному періоду соціокультурного розвитку людства, тим паче сучасний міф є органічною трансформацією “священного” міфу, що простежується від “сакральності” верховної влади до “сакральності” народовладдя з відповідними символічними репрезентаціями. Таким чином, кордони між політичним міфом та міфом історико-національним непевні й легко долаються. Становлення незалежної Української державності стало топосферою продукування міфологем як реакції на виклики часу, пошуків засобів культурної адаптації та реабілітації. Владна парадигма селекціонує історичні події, тим самим структуруючи міфологеми.

Зокрема, президенту Л. Кравчуку забракло історичного часу для розбудови України, лише для її роззброєння, а президент Л. Кучма розумів державотворення надто спрощено, “по-марксистськи” — як формування економічного базису державності, що, на його думку, автоматично гарантувало правильну гуманітарну надбудову, у тому числі й вирішення запутаної національної проблеми. Однак, цього не сталося, а відбулися всеукраїнська акція “Україна без Кучми” та Помаранчева революція 2004 р. Варто виокремити три ідентифікаційні міфологеми, що циркулювали у соціумі міжреволюційного періоду (2004–2014 р. р.) й обумовлювали політичний горизонт президентства А. Ющенка — “Україна — Аратта”, В. Януковича — “Україна Радянська” та прем’єрства Ю. Тимошенко — “Україна — Батьківщина”. Як бачимо, політичний процес організовується у формі активації архаїчних мотивів. Тому сучасні міфологеми несвідомо формувалися на архетиповому паттерні “Святої землі”. Як зазначив А.Кольєв: “Політична міфологія з’єднує мову архаїки та сучасності, тим самим, створюючи щось на кшталт “прогресистської архаїки” або метаархаїки, на підставі якої універсалістський проєкт модернізації–вестернізації буде заміщуватися новою фундаментальною парадигмою розвитку

цивілізації”. [5, 77]. Зокрема, міфи домодерних суспільств (приміром, “Москва — Третій Рим”, або “воз’єднання братських народів”) стають конкурентоздатними політичними технологіями, як ми це спостерігаємо на прикладі РФ, адже народи за всіх часів вирізняються інфантильністю, коли домінуючим у соціумі стає несвідоме. Успішним виявляється той лідер або група, що у духовно-моральних імперативах оформить та висловить ідею, яка відобразить зміст колективного несвідомого. Оскільки висхідний міфологічний сюжет може заднім числом накладений практично на будь-який подієвий ряд, політичний міф стає шифром соціального проєкту. Можна стверджувати, що “маса” завжди знаходиться під дією політичного міфу, який прийнятий нею за єдино можливу соціальну реальність, що загалом надає політиці ірраціонального виміру. Масована інтеграція суспільства виникає саме тоді, коли сенс існування втрачено й народ виходить на вулиці у пошуках нової ідентичності задля відповідей на вічні питання, що знову стають актуальними. “Картина світу” у просторі політичного міфу вибудовується як образ майбутнього через повернення до джерел, тобто у підсумку йдеться не про дійсне, а про ідеальне майбутнє. У політичній міфопоетиці має бути історична точка відліку, що стає підвалиною конструкту політичного міфу, подія (війна, революція, поразка, перемога тощо), яка обумовлює та легітимізує наступні. Проблема пропаганди полягає лише у тому, аби знайти слова, що пробуджують архетип, а разом із ними — мотивацію, пов’язану із політичним вибором. Адже у сучасних умовах ідеї, запозичені ззовні, на кшталт “загальнолюдських цінностей вільного світу” залишаються чужими, якщо не підтримуються високим соціально-економічним рівнем життя.

Висновки. Сучасна міфологічна свідомість тільки формально відрізняється від традиційної, хоча й у кризовій випадковості політичного міфу закладене раціональне підґрунття. Реміфологізація є характерною рисою новітньої культури (особливо масової), тим більше в переламні історичні моменти. Інтерес до міфу, його спонтанне відтворення, або усвідомлене конструювання за допомогою ідентифікаційних міфологем визначають сучасну культурну динаміку та моделюють ідентичність.

Література / References:

1. Васильев А. Г. Нацстроительство в перспективе memory studies: пределы креативности / А. Г. Васильев // Третий Российский культурологический конгресс с международным участием "Креативность в пространстве традиции и инновации". Тезисы докладов и сообщений / Отв. ред. Г. В. Спивак. — СПб.: Эйдос, 2010. — С. 279.
2. Демчук Р. В. Ментальність як ідентифікаційне поняття у матриці української культури / Р. В. Демчук // Вісник НАККІМ. — К.: Милленіум, 2017. — С. 28–33.
3. Кобылко Н. А. Мифологема как ключевое понятие мифокритики: современные подходы / Н. А. Кобылко // Современная филология: материалы III Междунар. науч. конф. (г. Уфа, июнь 2014 г.). — Уфа: ЛЕТО, 2014. С. 4-6.
4. Козолупенко Д. П. Мифопоэтическое восприятие // Фундаментальные проблемы культурологии: В 4-х т. — Том 1: Теория культуры / Отв. ред. Д. Л. Спивак / Д. П. Козолупенко. — СПб.: Алетейя, 2008. — С. 321–329.
5. Кольев А. Н. Политическая мифология: Реализация социального опыта / А. Н. Кольев. — М.: Логос, 2003. — 384 с.
6. Коновалова Н. И. Мифологема как свернутый сакральный текст // Политическая лингвистика / Гл. ред. А. П. Чудинов / Н. И. Коновалова. — Екатеринбург.: Изд. Урал. гос. пед. университет. 2013. № 4 (406). — С. 209–215.
7. Кримський С. Під сигнатурою Софії / С. Кримський. — К.: ВД "Кієво-Могилянська академія, 2008. — 367с.
8. Круталевич А. Н. "Мифологема" в понятийном аппарате культурологии // Культура и цивилизация. — 2016. — № 1. — С. 10–21.
9. Левченко О. Сучасні міфи та українські культурно-мистецькі журнали // Історична міфологія в сучасній українській культурі: Матеріали досліджень / Ред. Ж. Ніва, М. Попович, В. Горський / Ч. II / О. Левченко — К.: Стилюс, 1998. — С. 67–113.
10. Мелетинский Е. М. Поэтика мифа / Е. М. Мелетинский. — М.: Изд. "Восточная литература" РАН. — 2000. — 407 с.
11. Нора П. Между памятью и историей. Проблематика мест памяти // Нора П., Озуф М., Пиумезх Ж. де, Винок М. Франция-память / пер. с фр. Д. Хапаевой. СПб.: Изд-во С.-Петерб. ун-та. — 1999. — С. 17–50.
12. Челыдзе Л. Л. История и культура // Культура в свете философии / Л. Л. Челыдзе. — Тбилиси: Хеловнеба, 1979. — С. 226–285.
13. Шишова Ю. Л. Лингвистическая объективизация мифологемы пути в современной англоязычной литературе: автореферат дис. ... канд. филол. Наук / Ю. Л. Шишова. — СПб. — 2002. — 14 с.
14. Юнг К. Г. Архетип и символ / Сост. и вступ. ст. А. М. Руткевича / К. Г. Юнг — М.: Renaissance, 1990. — 286 с. (Серия "Страницы мировой философии").
15. Юнг К. Г. Об архетипах коллективного бессознательного // Сост. и вступ. ст. А. М. Руткевича / К. Г. Юнг // Архетип и символ. — М.: Renaissance, 1991. — С. 95–128.
1. Vasylyev A. H. Natsyestroytstvo v perspektvy memory studies: pre-dely kreatyvnyosti / A. H. Vasylyev // Tretyi Rossyiskyi kulturolohycheskyi konhress s mezhdunarodny muchastyem "Kreatyvnost v prostranstve tradytsyy y ynnovatsyy". Tezysy dokladov y soobshchenyi / Otv.red. H. V. Spvyak. — SPb.:Eidos, 2010. — S. 279.
2. Demchuk R. V. Mentalnist yak identyfikatsiine poniattia u matrytsi iukrainskoi kultury / R. V. Demchuk // Visnyk NAKKIM. — K.: Mille-nium, 2017. — S. 28–33.
3. Kobylko N. A. Myfolohema kak kliuchevoe poniatye myfokrytyky: sovremennye podkhody / N. A. Kobylko // Sovremennaia fylolohya: ma-teryaly III Mezhhdunar. nauch. konf. (h. Ufa, yuiun 2014 h.). — Ufa: LETO, 2014. S. 4-6.
4. Kozolupenko D. P. Myfopoetycheskoevospriyatye // Fundamentalnye problemy kulturolohy: V 4-kh t. — Tom 1: Teoryiakultury / Otv. red. D. L. Spvyak /D. P. Kozolupenko. — Spb.: Aleteia, 2008. — S. 321–329.
5. Kolev A. N. Polytycheskaia myfolohya: Realyzatsyia sotsyalnoho opy-ta/ A.N. Kolev. — M.:Lohos, 2003. — 384 s.
6. Konovalova N. Y. Myfolohema kak svernutyi sakralnyitekst // Polyty-cheskaia lynchvystyka / Hl. red. A. P. Chudynov / N. Y. Konovalova. — Ekaterynburh .: Yzd. Ural. hos. ped. unyversytet. 2013. № 4 (406). — S. 209–215.
7. Krymskyi S. Pid syhnaturou Sofii / S. Krymskyi. — K.: VD "Kyievo-Mohylianska akademiia, 2008. — 367 s.
8. Krutalevych A. N. "Myfolohema" v poniatyynom apparate kulturolohy // Kultura y tsyvylyzatsyia. — 2016. — № 1. — S. 10–21.
9. Levchenko O. Suchasnimify ta ukrainski kulturno-mystetski zhurnaly // Istorychna mifolohiia v suchasni ukrainskii kulturi: Materialy doslidzhen / Red. Zh. Niva, M. Popovych, V. Horskyi/ Ch.II/ O. Levchenko — K.: Stylos, 1998. — S. 67–113.
10. Meletynskiy E. M. Poetyka myfa / E. M. Meletynskiy. — M.:Yzd. "Vostochnaia lyteratura" RAN. — 2000. — 407 s.
11. Nora P. Mezhd pamiatiu y ystoriei. Problematyka mest pamiaty // Nora P., Ozuf M., PiuymezZh. de, Vynok M. Frantsyia-pamiat / per. s fr. D. Khapaevoi. SPb.:Yzd-vo S.-Peterb. un-ta. — 1999. — S. 17–50.
12. Chelydze L. L. Ystoria y kultura // Kultura v svete fylosofyy / L. L. Chelydze. — Tbylisy:Khelovneba, 1979. — S. 226–285.
13. Shyshova Yu. L. Lynchvystycheskaiaob'ektyvyzatsyiamyfolohemypu ty v sovremennoianhloizychnoilyterature: avtoreferatdys. ...kand. fylof. Nauk / Yu. L. Shyshova. — SPb. — 2002. — 14 s.
14. Yunh K. H. Arkhetyp y symvol /Sost. yvstup. st. A. M. Rutkevycha / K. H. Yunh—M.: Renaissance, 1990. — 286 s. (Seryia "Stranysy myrovoi fylosofyy").
15. Yunh K. H. Ob arkhetyph kolektyvnogo bessoznatelnoho // Sost. yvstup. st. A. M. Rutkevycha / K. H. Yunh // Arkhetyp y symvol. — M.: Renaissance, 1991. — S. 95–128.

Демчук Руслана Викторовна

Мифологема в контексте моделирования национальной идентичности

Аннотация. Одним из важных идентификационных понятий, которые интегрируют и репрезентируют протонациональное пространство выступает мифопоэтика (мифорецепция и мифосинтез), что представляет культурный топос, реализованный посредством разнообразия культурных форм. Структурным проявлением мифопоэтики выступает мифологема в вариативности архетипов, которая в результате приобретает локальную специфику, так как корреспондирует к этнонациональной картине мира, постулируемой через различные тексты, доктрины, образы.

Ключевые слова: национальная идентичность, миф, мифологема, архетип.

Demchuk Ruslana

Mythologeme in the context of formation of national identity

Summary. *National identity is one's identity or sense of belonging to one state or to one nation. Consequently, national identity as a discourse is of current interests because of conversion of amorphous mass into a strong nation.*

The subject of this article is mythologeme as specific variety of archetypes and its role in formation of national identity.

Despite the fact that mythology is an integral part of the cultural society, circle of national myth researches gives a way to the level of national mentality that shows the human experience represented by archetypes.

Archetypes of collective unconscious are rooted in cultural tradition and are translated as hereditary units. But it should also be noted that psychoanalytic approach is criticized by representatives of the "mythological school".

Collective unconscious archetypes are formed as many kind of art prototypes. The most striking example of archetypes corps are mythopoeic, and mythologeme is the basic structural unit.

Generally, mythopoeics of mass culture is an ideological projection which consists of mental archaic formations — archetypes, concepts, semantic oppositions. The modern political mythology is said to be an open system operated with virtual categories, as well. The goal of suggested research is to reveal, interpret and decode those categories in the field of modern political mythology.

We are strongly convinced that term "mythologeme" should be studied beyond the philology, as it concerns all forms of cultural representation, especially in national and political culture.

Key words: *national identity, myth, mythologeme, archetype.*